

21.11.2013

Reakcia MPSVR SR na mediálne vyjadrenia k anuitnej novele

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR odmieta tvrdenia niektorých opozičných poslancov, že nami navrhnuté podmienky vyplácania doživotných dôchodkov sú netransparentné. Všetky úpravy v návrhu novely zákona o starobnom dôchodkovom sporení vzišli zo spoločných rokovaní zástupcov všetkých odborne zainteresovaných strán.

Návrh novely zákona o starobnom dôchodkovom sporení jednoznačne vnáša do oblasti výšky zisku alebo prevádzkových nákladov životných poisťovní viac transparentnosti a vytvára tým i predpoklad pre kvalitný dohľad NBS nad týmto poisťovním odvetvím. Podľa súčasne platného zákona je sprostredkovanie dôchodku vo výplatnej fáze povolené. My ho v návrhu novely zakazujeme a navrhujeme zavedenie centrálného ponukového systému. Týmto chceme odbúrať jeden zo značných nákladov, ktorý by bez nášho zásahu negatívne vstupoval do výpočtu.

Tvrdenia pána poslanca Mihála, že „životné poisťovne si budú môcť nechať 20 % z technického zhodnotenia úspor klientov“ a „ak to porovnáme s fázou sporenia, kedy si správcovská spoločnosť môže nechať maximálne 10 percent z výnosu, tak je to dvakrát toľko“ sú v lepšom prípade úplným nepochopením novely tohto zákona. Paragraf 42a v odseku 1 totiž okrem iného hovorí, že „prebytok z výnosov z umiestnenia prostriedkov technických rezerv, ktorý vznikne v účtovnom období vyšším zhodnotením prostriedkov technických rezerv, ako sa pôvodne predpokladalo pri výpočte sumy dôchodku, ktorý sa vyplatí poisteným, nesmie byť menej ako 80 % z vypočítanej percentuálnej miery zhodnotenia aktív pre poisťovne“ a „prebytok z výnosov z umiestnenia prostriedkov technických rezerv, ktorý vznikne vyšším zhodnotením prostriedkov technických rezerv, ako sa pôvodne predpokladalo pri výpočte sumy dôchodku, ktorý sa vyplatí poisteným, nesmie byť menej ako 80 % z vypočítanej percentuálnej miery zhodnotenia aktív pre poisťovne“. Pre našu ďalšiu rozpravu sú kľúčové vyššie zvýraznené slová a predpoklad, že slová p. Mihála „technické zhodnotenie úspor“ majú byť interpretované ako „výnos z umiestnenia prostriedkov technických rezerv“. V skutočnosti to, čo budú mať poisťovne povinnosť prerodzdeľovať, nie je 80 % z výnosu z umiestnenia technických rezerv, ale najmenej 80 % z prebytku z výnosov z umiestnenia technických rezerv, ktorý vznikne vyšším zhodnotením prostriedkov technických rezerv, ako sa pôvodne predpokladalo pri výpočte sumy dôchodku. Pre sporiteľa je výhodné, že poisťovne budú už pri kalkulácii výšky dôchodkov rátať s tým, že prostriedky, ktoré im budú prevedené z DSSiek, nebudú ležať na poličke a nebude sa z nich len postupne vyplácať dôchodok. Naopak, počítajú s tým, že tá časť prostriedkov, ktorú bezprostredne nebude nutné použiť na výplatu dôchodku, bude investovaná a zhodnocovaná. Poisťovne teda už pri kalkulácii výšky dôchodku rátajú s vyššou sumou ako im bola reálne z DSSky prevedená. Ak sa poisťovní nepodarí tieto prostriedky zhodnotiť aspoň na takej úrovni, ako pri výpočte dôchodku predpokladala, stratu nesie sama a sporiteľ o nič nepríde. Ak sa jej však podarí dosiahnuť lepšie zhodnotenie než to, s ktorým pôvodne kalkulovala, tak minimálne 80 % z takéhoto prebytku („nadvýnosu“) musí vyplatiť poberateľovi dôchodku.

Pre ilustráciu uvádzame nasledovný príklad:

Poisťovňa pri kalkulácii výšky dôchodku ráta s tým, že prostriedky prevedené z DSS bude zhodnocovať na úrovni 2 % p.a..

Ak sa poisťovní podarí v prvom roku dosiahnuť zhodnotenie až 2,5 % p.a., poberateľovi dôchodku musí vyplatiť minimálne 80 % z prebytku. Prebytok je v tomto prípade $2,5 - 2 = 0,5$ %, 80 % z toho je 0,4 %. Poisťovňa vyplatí 2 %, ktoré zakalkulovala do dôchodku pri výpočte výplaty, dôchodcovi priamo v dôchodku a ďalších minimálne 0,4 % mu vyplatí v podobe prebytku. Z celkového výnosu 2,5 % vyplatí dôchodcovi minimálne 2,4 %.

Ak sa poisťovní v druhom roku podarí dosiahnuť výnos iba 1,8 % a dôchodcovi pri výpočte dôchodku doživotne garantovala 2 %, stratu 0,2 % nesie poisťovňa.

Polemizovať by sme mohli aj o slovách „najmenej 80 %“. Poisťovne vyplácajú takéto prebytky štandardne na úrovni od cca 50 % po cca 95 % (v Nemecku je to napr. 80 %). Tým, že zákon hovorí o „najmenej 80 %“, nechávame priestor na výplatu 80 % až 100 %. V tomto rozmedzí je na poisťovní, akú konkurenčnú stratégiu si pri ponuke dôchodkov zvolí. Vzhľadom na to, že proces predkladania ponúk dôchodkov je nastavený maximálne transparentne (záujemca o dôchodok dostane ponuky od všetkých poisťovní na jednom hárku lista zaslaného Sociálnou poisťovňou a výšky ponúkaných dôchodkov od jednotlivých poisťovní si bude môcť úplne jednoducho porovnať), je jasné, že poisťovne, ktoré by chceli vyplácať len 80 % diskutovaného prebytku a nejakým spôsobom by chceli navyšovať svoje náklady, nebudú s veľkou pravdepodobnosťou schopné predložiť záujemcovi o dôchodok z II. piliera takú ponuku, ktorá by v konkurencii ostatných ponúk mala šancu na úspech.

Zároveň musíme opäť zdôrazniť, že súčasná právna úprava zákona z roku 2004 nijakým spôsobom nestanovuje akú minimálnu výšku prebytku (a či vôbec nejaký) musí poisťovňa vyplatiť dôchodcom. Ak by novela takúto reguláciu nezavedla, poisťovne by si pokojne mohli nechať celých 100 % prebytku.